

Hegyeshalom gótikus er?dtemploma

2010 október 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Hegyeshalom neve, valljuk be, csak az elmúlt évtizedekben vált országosan ismertté: a kelet–nyugati szembenállás idején a „szabad világ” határának szinonimája lett. Az 1980-as évekig még a legrészletesebb útikalauz is legfeljebb a kés? barokk kori evangélikus templomát említette helyi látnivalóként – a nevezetes határátkel?helyen kívül. A három és fél ezer lakosú település közepén, halomszer? magaslaton álló katolikus templomról akkoriban még a m?emlékes szakma sem tudta, hogy építése nyolc évszázadra nyúlik vissza. Az 1976-ban megkezdett régészeti kutatásról és a m?emléki helyreállításról els?ként beszámoló írás – a Magyar Épít?ipar 1982. évi 31. számában – m?vészettörténész körökben is vaskos meglepetést okozott.
A Mosoni-síkságból kiemelked? hely az Árpádok korában hadászati jelent?ség? volt. A vízjárta lapály a honfoglalás után határterületünknek számított, a X. és XII. század között a nyugati gyep?rendszerhez tartozott. ?si kalmárutak is haladtak erre mind a négy égtáj felé. Hegyeshalom kés?bbi német neve – Straßsommerein – szintén régi, fontos országútra utal. Különös, de okleveles adatokban csak kés?n, a XV. században szerepel a helység és temploma. Az ásatást vezet? régész, Kozák Károly és az épület történetét kutató Levárdy Ferenc munkája nyomán azonban pontosan kirajzolódott a hegyeshalmi templom hosszú és változatos históriája.
Az 1100-as években még ritkán lakott helyen egyhajós, félköríves záródású kis templom épült. Fert? vidéki kváderkövekb?l faragott, gondosan illesztett falai igényes m?hely munkájára vallanak, felmerült az osztrák kegyúri alapítás lehet?sége is. A román kori temet?t már ekkor alacsony kerít?fal övezte, veszély esetén alighanem több környékbeli falu lakóinak is kisebb er?dítményül szolgált a templom egészen a török kor végéig. Els? átépítésére a XIV. század elején került sor. Íves apszisát ekkor lebontották, s helyére sokszögzáródású, támpilléres, boltozatos szentélyt emeltek. A hajót két méterrel meghosszabbították.
Tornya azonban még e kora gótikus stílusú épületnek sem volt, az építész-tervez?, Sedlmayer János rekonstrukciós rajzán látható a mélységében feltárt, ekkor már l?réses véd?fal, de csak a harmadik építési szakaszban alakították át az épületet igazi várszer? épületté. A hódoltság határán kívül es?, ám a Bécs felé vezet? hadi út mentén fekv? Hegyeshalom állandó veszélyeztetettsége miatt az 1600-as évek elején tornyot emeltek a nyolcszög? szentély fölé. Védelmi funkcióját elárulják a minden irányba nyíló keskeny l?rések, bár nem tudni, hogy végül szükség volt-e rájuk a török id?kben.
Az 1700-as években tömegével érkeztek német ajkú telepesek az elnéptelenedett, pusztulásnak indult vidékre. A Heidebodennek nevezett környék sváb lakói birtokba vették a plébániatemplomot, ?k b?vítették tovább, nyugati oldalát egy félköríves szakasszal megtoldva. A XVIII. században készült a barokk boltozat és a berendezés, illetve a torony második, négyszögletes emelete, amely hegyes k?sisakjával messzire látszik a Kisalföld autósztrádák szabdalta lapályáról.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló